

Iekļaušana Erasmus+ projektos: aptaujas rezultāti un organizāciju pieredze

Īstenošanas laiks: 2026. gada pavasaris

22 respondenti

Apzināt organizāciju pieredzi, izaicinājumus un ieguvumus,
īstenojot iekļaušanas principus Erasmus+ projektos.

VET
profesionālās
izglītības
sektors

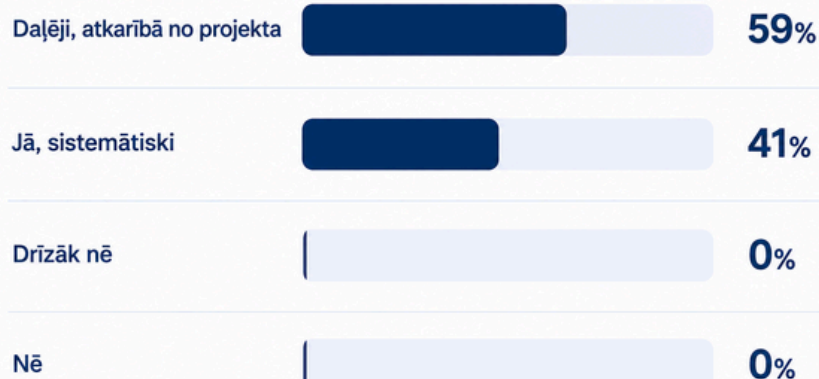
Erasmus+ programmas mērķis ir veicināt vienlīdzīgas iespējas, piekļuvi, iekļaušanu, daudzveidību un taisnīgumu visās tās darbībās.

Organizācijas un dalībnieki ar mazāk iespējām ir šo mērķu centrā. Plānojot un īstenojot projektus, organizācijām jāievēro iekļaujoša pieeja, nodrošinot daudzveidīgas dalībnieku grupas iesaisti.

Galvenās mērķa grupas ir cilvēki, kuriem ir mazāk iespēju dzīvē, kas nostāda viņus nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar viņu līdzbiedriem saistībā ar dalību programmās un/vai izglītības un apmācības sistēmās.

[Erasmus+ programmas vadlīnijas](#)

Vai jūsu organizācija apzināti plāno iekļaušanas aspektus Erasmus+ projektos?

“

Visas respondentes organizācijas norāda, ka ņem vērā iekļaušanas aspektus Erasmus+ projektos, tomēr lielākā daļa to dara atkarībā no konkrētā projekta, nevis kā sistemātisku un visaptverošu pieeju.

”

Kuros Erasmus+ projekta posmos, Jūsprāt, iekļaujoša pieeja ir īpaši nozīmīga?

“

Profesionālās izglītības organizācijas iekļaušanu visbiežāk saista ar tiešo darbu ar dalībniekiem – projekta īstenošanu, dalībnieku atlasi un sagatavošanu. Vienlaikus vairāk nekā puse respondentu iekļaujošu pieeju uzskata par būtisku arī projekta plānošanas posmā.

Kādi ir galvenie izaicinājumi iekļaujošas pieejas īstenošanā Erasmus+ projektos?

Galvenie secinājumi, kas izriet no respondentu atvērtajām atbildēm

Dalībnieku vajadzību identificēšana un atbalsta plānošana

Vairāki respondenti norāda, ka izaicinājums ir savlaicīgi apzināt dalībnieku individuālās vajadzības, jo jaunieši ne vienmēr atklāj pilnīgu informāciju par savu sociālekonomisko situāciju, veselības stāvokli vai citiem šķēršļiem. Tas var apgrūtināt nepieciešamā atbalsta un pielāgojumu plānošanu.

Piemērotu prakses vietu un atbalsta nodrošināšana

Profesionālajā izglītībā būtisks izaicinājums ir atrast piemērotas prakses vietas un partnerus, kas spēj nodrošināt nepieciešamo atbalstu dalībniekiem ar dažādām vajadzībām. Atsevišķos gadījumos nepieciešama arī papildu uzraudzība un individuāli pielāgojumi.

Dalībnieku motivēšana un organizāciju kapacitāte

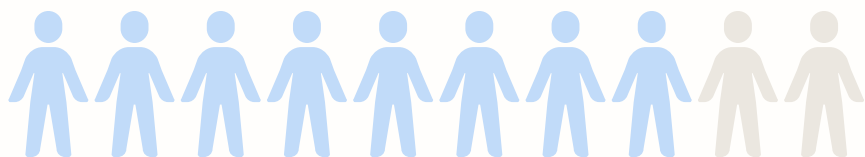
Respondenti norāda, ka daļa jauniešu neuzdrošinās pieteikties mobilitātēm zema pašvērtējuma, nedrošības vai valodas barjeru dēļ. Vienlaikus iekļaujošas pieejas īstenošanu apgrūtinā ierobežoti laika un cilvēkresursi, kā arī nepietiekama pieredze darbā ar dažādām dalībnieku grupām.

Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes:

- Līdz šim nekas tāds nav darīts, un grūtības sagādā izprast, kā ir pareizi un kas tieši jādara.
- Atbilstošu prakses vietu atrašana, jo dalībniekiem ir dažādas spējas. Pavadošās personas nepieciešamība visā prakses laikā.
- Svarīga ir mobilitātes sagatavošanas un īstenošanas fāze, jo iesaistītās personas ir ļoti dažādas – ar veselības sarežģījumiem, atšķirīgām prasmēm un vajadzībām. Ļoti būtiski ir sagatavot jauniešus mobilitātei.
- Izaicinājumi ir dažādi – sākot ar datu aizsardzību (projektu vadītājs nav tiesīgs zināt medicīniskas diagnozes u. tml.) un beidzot ar pieredzes un zināšanu trūkumu darbā ar jauniešiem ar īpašām vajadzībām.
- Viens no galvenajiem izaicinājumiem ir dažādo dalībnieku vajadzību apzināšana, jo ne vienmēr dalībnieki sākotnēji atklāj visas savas vajadzības vai iespējamās šķēršļus. Daļa informācijas kļūst zināma tikai vēlāk, kas var apgrūtināt savlaicīgu nepieciešamā atbalsta un pielāgojumu nodrošināšanu.
- Jaunieši ar mazāk iespējām sociālo vai ekonomisko šķēršļu dēļ bieži baidās pieteikties mobilitātēm zema pašvērtējuma vai valodas barjeras dēļ. Izaicinājums ir arī atrast ārvalstu uzņēmumus vai skolas, kas ir gatavas uzņemt audzēkņus ar funkcionāliem traucējumiem vai mācīšanās grūtībām.
- Laiks un cilvēkresursi.

Vai Jūsu organizācijas īstenotajos Erasmus+ projektos ir piedalījušies dalībnieki ar mazāk iespējām?

JĀ (82 %)

NĒ (18 %)

“

82 % no respondentiem norāda, ka to Erasmus+ projektos jau ir piedalījušies dalībnieki ar mazāk iespējām, kas liecina par praktisku pieredzi darbā ar šiem dalībniekiem.

”

Kā Jūsu organizācijā tiek organizēta Erasmus+ projektu dalībnieku atlase?

Galvenie secinājumi no atvērtajām atbildēm

Strukturēta un caurspīdīga dalībnieku atlase

Lielākā daļa profesionālās izglītības iestāžu izmanto skaidri definētu dalībnieku atlases kārtību – tiek izstrādāti atlases nolikumi, noteikti vērtēšanas kritēriji un izveidotas atlases komisijas. Atlase parasti ietver vairākus posmus, piemēram, pieteikumu izvērtēšanu, motivācijas vēstuli un CV analīzi, kā arī intervijas.

Daudzveidīgas informācijas izmantošana kandidātu izvērtēšanā

Vairākās profesionālās izglītības iestādēs līdztekus motivācijai un mācību sasniegumiem tiek ņemti vērā arī klašu audzinātāju, profesionālo priekšmetu skolotāju, sociālo pedagogu vai prakses vadītāju sniegtie vērtējumi. Tas ļauj veidot vispusīgāku priekšstatu par kandidāta gatavību mobilitātei un nepieciešamo atbalstu.

Īpaši risinājumi dalībniekiem ar mazāk iespējām

Daļa profesionālās izglītības iestāžu atlases procesā paredz īpašus risinājumus dalībniekiem ar mazāk iespējām, piemēram, prioritāru iekļaušanu, rezervētas mobilitātes vietas, individuālas konsultācijas vai papildu atbalstu pieteikšanās procesā.

Proaktīva jauniešu uzrunāšana un iedrošināšana

Atbildēs vairākkārt uzsvērts, ka daļa jauniešu ar mazāk iespējām paši nepiesakās mobilitātēm zema pašvērtējuma, nedrošības vai citu šķēršļu dēļ. Tādēļ nozīmīga loma ir sociālo pedagogu, klašu audzinātāju un projektu vadītāju personīgai iesaistei, iedrošinot un motivējot jauniešus izmantot Erasmus+ piedāvātās iespējas.

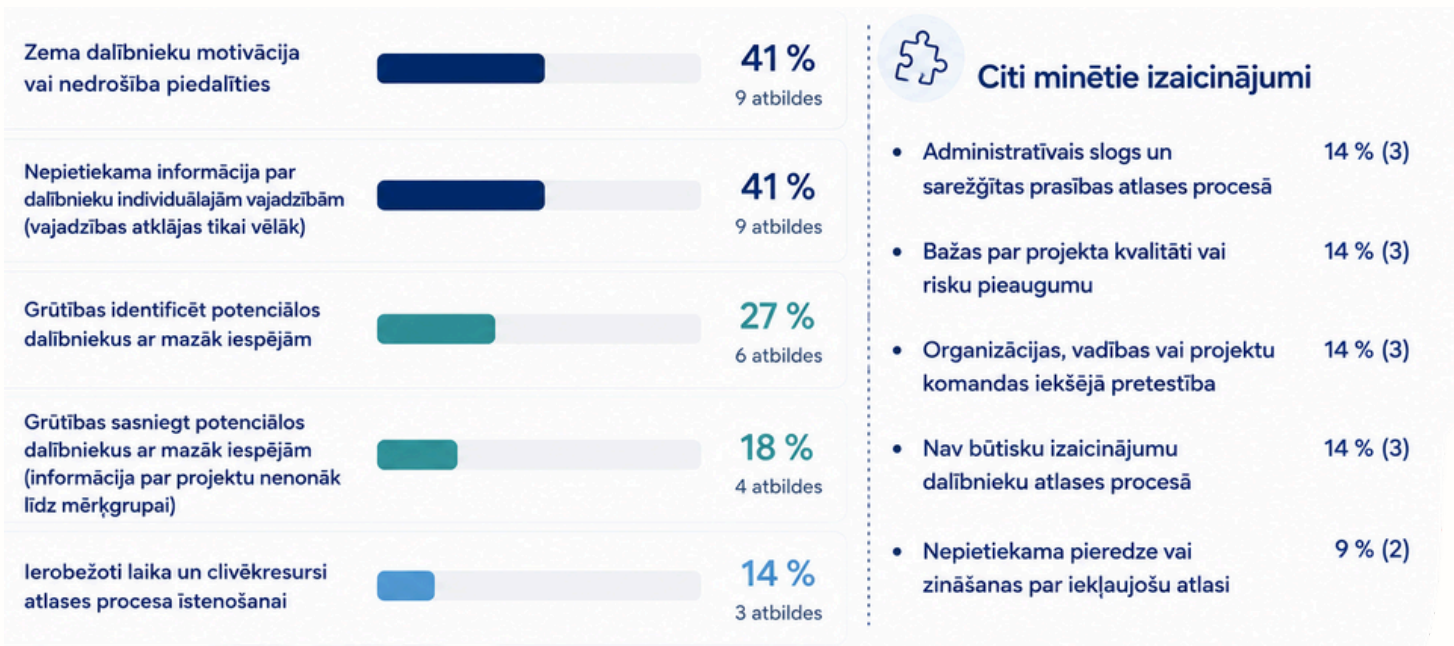

Vairākas aptaujas dalībnieku atbildēs:

- Atlase notiek, jauniešiem iesūtot CV angļu valodā un motivācijas vēstuli latviešu valodā. Komisija iesniegtos dokumentus izvērtē pēc atlases kritērijiem, kas pieejami izglītības iestādes mājaslapā.
- Plānotās mobilitātes **popularizējam jauniešiem brīvi pieejamā un saprotamā veidā, stāstot par iespējām un uzsverot, ka pieteikties var ikviens** – svarīga ir vēlme un motivācija. Pieteikšanās notiek, aizpildot anketu, kurā iespējams norādīt piederību dalībnieku ar mazāk iespējām grupai. Atsevišķos gadījumos jauniešus uzrunājam arī personīgi.
- Dalībniekus ar mazāk iespējām, kuri **paši nepiesakās zemās pašapziņas dēļ, iesaka sociālais pedagogs**. Ja jaunietim, kurš pieteicies atklātā uzsaukumā, ir mācīšanās grūtības, viņš tiek iekļauts, plānojot nepieciešamo atbalstu.
- Dalībnieku atlase Erasmus+ mobilitātēm tiek īstenota, ievērojot caurspīdīgus, taisnīgus un iekļaujošus principus. Tiek izsludināts atklāts konkurss, un atlases laikā **notiek sadarbība ar sociālo pedagogu un medicīnas māsu, izvērtējot izglītojamo individuālās vajadzības un nepieciešamo papildu atbalstu**.

Kādi ir lielākie izaicinājumi dalībnieku atlases procesā?

“**Lielākie izaicinājumi dalībnieku atlases procesā profesionālās izglītības sektorā saistīti ar dalībnieku motivēšanu un iedrošināšanu, kā arī savlaicīgu viņu individuālo vajadzību apzināšanu.** Daļa organizāciju norāda arī uz grūtībām identificēt un sasniegt potenciālos dalībniekus ar mazāk iespējām.

Ar kādiem šķēršļiem visbiežāk saskārušies Jūsu projektos iesaistītie dalībnieki ar mazāk iespējām?

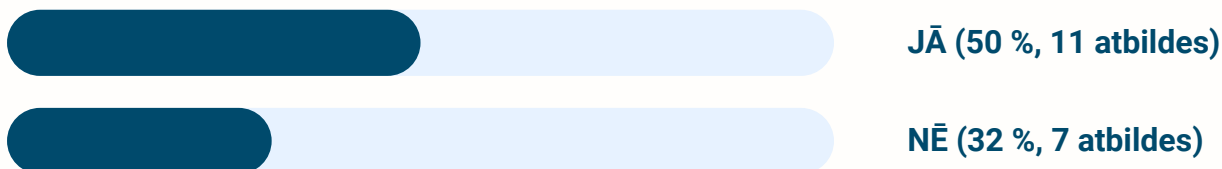
“**Profesionālās izglītības sektorā Erasmus+ projektos iesaistītie dalībnieki ar mazāk iespējām visbiežāk saskārušies ar sociāliem, ekonomiskiem un veselības šķēršļiem, kā arī izglītības un mācību sistēmas radītiem šķēršļiem.** Tas liecina, ka dalībnieku ar mazāk iespējām vajadzības ir daudzveidīgas un iekļaujošas pieejas īstenošanā būtiski ir individuāli pielāgoti risinājumi.

Vai Jūs zināt par *Erasmus+* programmas finansiālā iekļaušanas atbalsta iespējām dalībniekiem ar mazāk iespējām?

● Jā, zinu un esam to izmantojuši	45 % (10)
● Jā, zinu, bet neesam izmantojuši	32 % (7)
● Esmu kaut ko dzirdējis/-usi, bet neesmu pārliecināts/-a	5 % (1)

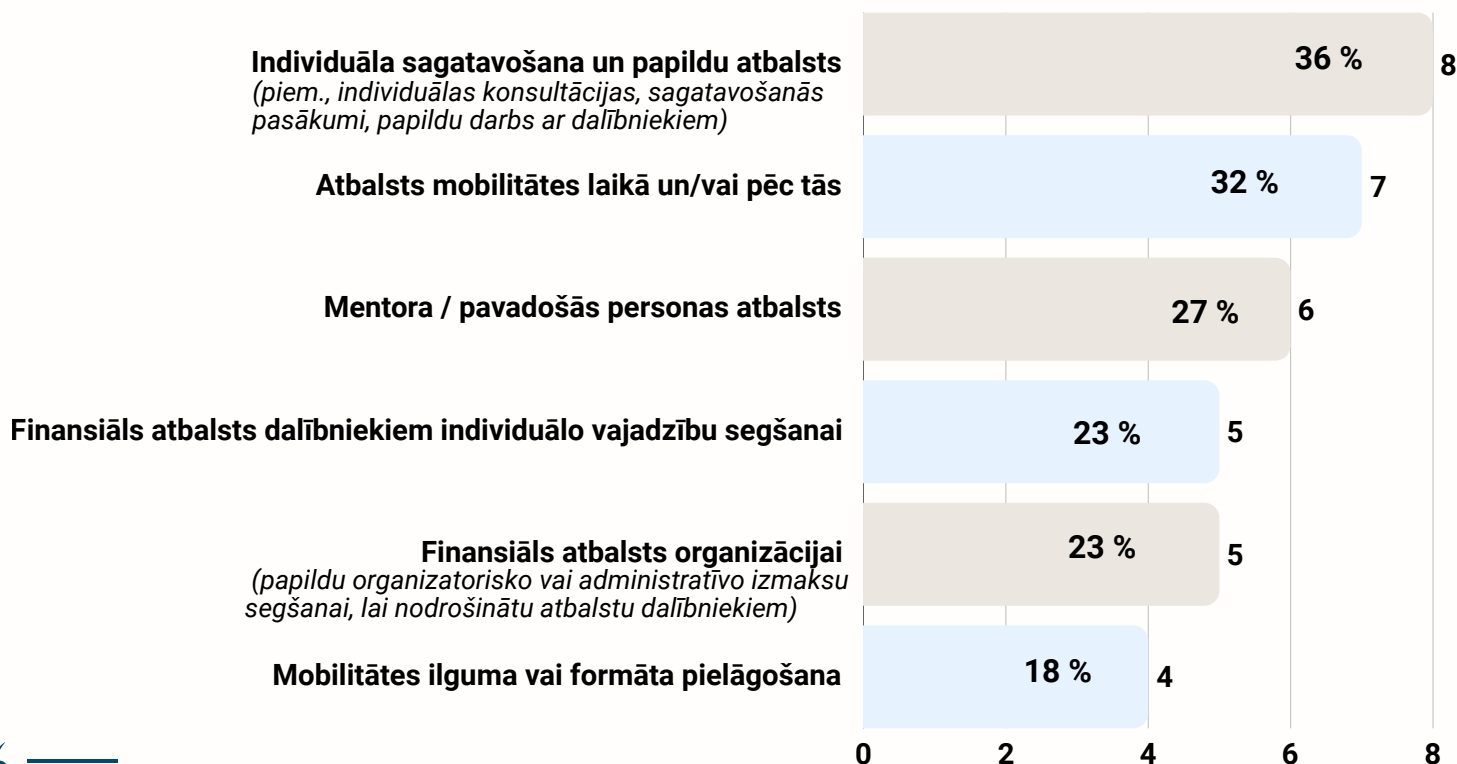
“Profesionālās izglītības organizācijas ir informētas par *Erasmus+* finansiālā iekļaušanas atbalsta iespējām, tomēr aptuveni trešdaļa respondentu norāda, ka, lai gan par šīm iespējām zina, praksē tās vēl nav izmantojuši.

Vai Jūsu organizācijas *Erasmus+* projektos tika nodrošināts īpašs atbalsts dalībniekiem ar mazāk iespējām?

“Aptuveni puse respondentu norāda, ka viņu organizāciju *Erasmus+* projektos dalībniekiem ar mazāk iespējām ir nodrošināts īpašs atbalsts. Vienlaikus atbalsta nodrošināšanas prakse organizācijās atšķiras.

Kāds atbalsts tika nodrošināts dalībniekiem ar mazāk iespējām?

“Profesionālās izglītības sektorā dalībniekiem ar mazāk iespējām visbiežāk tiek nodrošināta individuāla sagatavošana un papildu atbalsts, kā arī atbalsts mobilitātes laikā un/vai pēc tās.

SECINĀJUMI

Atvērtās atbildes liecina, ka profesionālajā izglītībā atbalsts dalībniekiem ar mazāk iespējām bieži ir praktisks un individuāli pielāgots. Līdztekus konsultācijām, individuālai sagatavošanai un pavadošās personas atbalstam organizācijas nodrošina darba apģērbu un citu nepieciešamo ekipējumu, transportu, dzīvesvietas pielāgojumus un citus risinājumus, kas palīdz dalībniekiem pilnvērtīgi iesaistīties mobilitātē.

Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes:

- Darba apģērba iegāde, dokumentu kārtošanas izmaksas, pavadošā persona visā mobilitātes laikā, papildu transports un dalībnieka vajadzībām atbilstoša dzīvesvieta. Papildu atbalsts no koordinatora.
- Individuāla dalībnieka sagatavošana mobilitātei, intensīvi atkārtotot teorētiskās un īpaši praktiskās iemaņas.
- Apģērbs, apavi, pavadošās personas atbalsts.
- Dalībniekiem ar veselības problēmām un mācību traucējumiem tika nodrošināta pavadošā persona. Jauniešiem ar mācību traucējumiem tika pielāgots mobilitātes ilgums un īstenoti refleksijas pasākumi, lai palīdzētu nostiprināt mobilitātē iegūto pieredzi un zināšanas.
- Apģērbs, čemodāns, konsultācijas, individuālas sarunas.
- Katram mobilitātes dalībniekam tiek nodrošināts darba apģērbs un T-krekli. Pēc nepieciešamības tiek organizētas individuālas konsultācijas. Pavadošā persona ir informēta par izglītojamo individuālajām vajadzībām un mobilitātes laikā pievērš pastiprinātu uzmanību viņu labsajūtai, drošībai un veiksmīgai iesaistei aktivitātēs.

Kādi ir galvenie ieguvumi no dalībnieku ar mazāk iespējām iesaistes *Erasmus+* projektos?

Dalībnieku personīgā izaugsme
(pašapziņas, motivācijas, sociālo prasmju pieaugums)

77 %

Pozitīva ietekme uz mācību progresu un mācību turpināšanu 64 %
(lielāka iesaiste, uzlaboti mācību rezultāti, mazāks priekšlaicīgas pārtraukšanas risks)

Pozitīva ietekme uz citiem dalībniekiem / grupu kopumā 45 %
(empātijas, sadarbības un savstarpējās sapratnes pieaugums)

Organizācijas kapacitātes un iekļaujošās kultūras stiprināšana 41 %

Ieguldījums sabiedrības vienotībā un noturībā 36 %

Projektu un partnerību kvalitātes pieaugums 23 %
(jēgpilnāks saturs, spēcīgāka sadarbība ar partnerorganizācijām)

“Profesionālās izglītības sektorā par nozīmīgāko ieguvumu no dalībnieku ar mazāk iespējām iesaistes *Erasmus+* projektos respondenti visbiežāk uzskata personīgo izaugsmi – lielāku pašapziņu, motivāciju un sociālo prasmju attīstību.

Vairāk nekā puse respondentu norāda arī uz pozitīvu ietekmi uz mācību progresu un mācību turpināšanu. Ieguvumi vērojami arī plašāk – veicinot savstarpējo sapratni un sadarbību dalībnieku vidū, kā arī stiprinot organizāciju iekļaujošo kultūru.

Būtiskākais ieguvums ir dalībnieku personīgā izaugsme

Atvērtajās atbildēs visbiežāk minēts pašapziņas, pārliecības par savām spējām un motivācijas pieaugums. Vairāki respondenti norāda, ka pēc mobilitātes jaunieši kļūst drošāki, patstāvīgāki un vairāk notic savām profesionālajām un personīgajām spējām.

Mobilitātes var pozitīvi ietekmēt mācību motivāciju un rezultātus

Vairākos piemēros aprakstīts, ka pēc dalības *Erasmus+* projektos uzlabojas attieksme pret mācībām, samazinās kavējumi, pieaug iesaiste mācību procesā un uzlabojas mācību sasniegumi. Atsevišķos gadījumos dalība mobilitātē saistīta arī ar mācību turpināšanu, sekmīgu izglītības programmas pabeigšanu un turpmāku studiju izvēli.

Mobilitātes stiprina profesionālo pārliecību un nākotnes perspektīvas

Respondenti norāda, ka prakse ārvalstu uzņēmumos palīdz jauniešiem labāk apzināties savas profesionālās spējas, saskatīt nākotnes iespējas profesijā un vairo motivāciju turpināt attīstību izvēlētajā nozarē.

Tiek attīstītas valodu, sociālās un starpkultūru prasmes

Dalība mobilitātēs veicina svešvalodu prasmju pilnveidi, patstāvību, spēju pielāgoties jaunai videi un komunicēt starptautiskā vidē.

Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes

- Atgriežoties no prakses Spānijā, **skolēns kļuva motivētāks mācībām, skolu sāka apmeklēt bez kavējumiem.**
- Jauniete mobilitātes laikā aktīvi iesaistījās un vēlējās uzzināt vairāk. Pēc mobilitātes viņa **kļuva drošāka un pašpārliecinātāka, uzlabojās vērtējumi un vairs nebija nesekmīgu vērtējumu.** Jauniete veiksmīgi absolvēja izglītības iestādi un turpina studijas.
- Vairāki izglītojamie, kuriem sākotnēji bija zemāka pašapziņa vai ierobežota starptautiskā pieredze, pēc mobilitātes **kļuva pārliecinātāki par savām profesionālajām prasmēm.** Prakse ārvalstu uzņēmumos **palīdzēja saskatīt nākotnes iespējas profesijā un palielināja motivāciju turpināt mācības.**
- **Izglītojamaais ar mācību traucējumiem nepamet izglītības iestādi, bet turpina mācības.** Izglītojamaais ar veselības problēmām pēc projekta sadarbībā ar sociālo pedagogu labāk pārvalda savu uzvedību, spēj iekļauties mācību grupā un turpina mācības.
- Audzēknis no sociāli nelabvēlīgas vides, kurš nekad nebija bijis ārpus Latvijas un kuram bija vājas angļu valodas zināšanas, mobilitātes laikā, strādājot par pavāru restorānā, **saprata, ka viņa prasmes ir tikpat vērtīgas kā citiem.** Pieauga viņa pašvērtējums un interese par profesiju, un jaunietis gatavojas piedalīties starptautiskā konkursā.
- Mobilitātes laikā izglītojamie iemācījās patstāvīgi plānot savu ikdienu, komunicēt svešvalodā un pielāgoties jaunai videi, kas veicināja gan viņu profesionālo, gan personīgo attīstību.

Ko Jūsu organizācija darītu citādi nākamajos Erasmus+ projektos?

Respondentu atbildes liecina, ka turpmāk profesionālās izglītības iestādes vēlētos vairāk uzmanības pievērst dalībnieku ar mazāk iespējām vajadzību apzināšanai, motivēšanai un individuālai sagatavošanai, kā arī ciešākai sadarbībai ar pedagogiem jauniešu identificēšanā un uzrunāšanā. Vienlaikus vairākas organizācijas norāda, ka līdzšinējā pieeja ir bijusi veiksmīga un būtiskas izmaiņas nav nepieciešamas.

Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes:

- Mūsu pieredze šajā jomā ir veiksmīga; šogad plānojām plašāku profesiju klāstu.
- Domāju, ka šāds modelis ir labs – uz diviem jauniešiem tiek pievienots viens jauniešs ar mazāk iespējām.
- Vairāk apzinātu dalībnieku vajadzības.
- Vairāk mēģinātu iesaistīt dalībniekus ar mazāk iespējām, uzrunājot grupu audzinātājus, kuri palīdzētu identificēt un motivēt jauniešus piedalīties Erasmus+.
- Pagaidām izskatās, ka esam atraduši pareizo darbības veidu.
- Turpmāk plānots ciešāk sadarboties ar klašu audzinātājiem, lai viņi aktīvāk iesaistītos jauniešu motivēšanā. Svarīgi ir iedrošināt jauniešus pieteikties un skaidrot mobilitāšu sniegtās iespējas profesionālajai un personīgajai izaugsmei.
- Veiktu īpašu informatīvu kampaņu iestādes vadības līmenī, lai veicinātu izpratni par projekta prioritāti.
- Nākamajā projektā lielāku uzmanību pievērstu sagatavošanās posmam, īpaši individuālām konsultācijām izglītojamajiem ar mazāk iespējām.

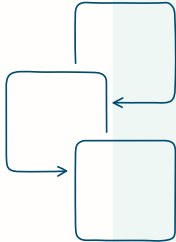
“

Aptaujas rezultāti liecina, ka profesionālās izglītības organizācijas kopumā apzinās Erasmus+ programmas iekļaušanas un daudzveidības prioritātes nozīmi un integrē to projektu īstenošanā.

Vienlaikus iekļaujošas pieejas īstenošana praksē joprojām ir saistīta ar vairākiem izaicinājumiem, īpaši **dalībnieku individuālo vajadzību savlaicīgu apzināšanu, jauniešu motivēšanu un nepieciešamā atbalsta nodrošināšanu**. Būtiska ir arī personāla kapacitāte un piemērota mācību un prakses vide. Profesionālajā izglītībā īpaši nozīmīga ir **atbilstošu partnerorganizāciju un prakses vietu atrašana**, kas spēj nodrošināt dalībnieku vajadzībām atbilstošu un iekļaujošu mobilitātes pieredzi.

Aptaujā iegūtās atbildes liecina, ka Erasmus+ mobilitātes profesionālajā izglītībā var **pozitīvi ietekmēt dalībniekus ar mazāk iespējām**. Visbiežāk minēts pašapziņas un motivācijas pieaugums, profesionālo un sociālo prasmju attīstība, kā arī lielāka pārliecība par savām nākotnes iespējām. Vairāki piemēri liecina arī par **pozitīvu ietekmi uz iesaisti mācību procesā un mācību sasniegumiem**, kā arī turpmākajām izglītības un karjeras izvēlēm.

Profesionālajā izglītībā iekļaujošu mobilitāšu īstenošanā būtiska ir partnerorganizāciju un prakses vietu gatavība nodrošināt dažādu dalībnieku vajadzībām atbilstošu un iekļaujošu vidi.

Daļai jauniešu būtisks šķērslis dalībai mobilitātēs ir nevis spēju trūkums, bet gan nepārliciecinātība par savām spējām un iedrošinājuma nepieciešamība.

Erasmus+ mobilitātes var būt nozīmīgs atbalsts jauniešu personīgajā un profesionālajā izaugsmē, veicinot pašapziņu, motivāciju un iesaisti mācībās, kā arī palīdzot saskatīt turpmākās izglītības un profesionālās attīstības iespējas.

Paldies visām organizācijām par dalību aptaujā un dalīšanos pieredzē!

Jūsu atbildes palīdz labāk izprast iekļaušanas izaicinājumus un ieguvumus profesionālās izglītības sektorā un sniedz vērtīgu ieguldījumu *Erasmus+* programmas turpmākajā attīstībā.

Plašāka informācija par prioritāti un noderīgi resursi:

<https://www.erasmusplus.lv/ieklausana-un-daudzveidiba>

SALTO Resursu centra iekļaušanas un daudzveidības stiprināšanai izglītības un mācību jomā mājaslapa: <https://saltoinclusion.eu>

erasmusprioritates@viaa.gov.lv

+371 67785405

